

Adroddiad i'r	Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd
Dyddiad y cyfarfod	27 Tachwedd 2023
Aelod Arweiniol / Swyddog	Julie Matthews, Aelod Arweiniol Polisi Corfforaethol a Chydraddoldeb
Pennaeth Gwasanaeth	Catrin Roberts, Gwasanaethau Cymorth Corfforaethol – Pobl
Awdur yr Adroddiad	Lisa Jones/Steve Price
Teitl	Mesurau i fynd i'r afael â bygythion yn erbyn Aelodau

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad yn sôn am y mesurau y mae'r Cyngor wedi'u rhoi ar waith i gefnogi Aelodau sy'n cael eu bygwth ac yn cynnwys camau gweithredu eraill y gellir eu rhoi ar waith yn dilyn derbyn sylwadau neu argymhellion y Pwyllgor.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Ystyried cymeradwyo pecyn o wybodaeth a mesurau i gefnogi Cyngorwyr sy'n profi ymddygiadau gelyniaethus, bygythiol, difenwol neu dreisgar wrth ymgymryd â'u dyletswyddau fel Cyngorwyr.

3. Beth yw'r Argymhellion?

3.1 Nodi'r adroddiad a darparu sylwadau ar a yw'r mesurau yn ddigonol a darparu unrhyw gyfeiriad pellach neu awgrym ar gefnogaeth a ellir ei rhoi o safbwynt eu hunain a'u grŵp.

3.2 Ystyried yr argymhelliad yn yr adroddiad o ran cael pwynt cyswllt penodol ar gyfer Aelodau a bod y swyddog perthnasol hwnnw yn cael hyfforddiant priodol.

3.3 Bod y trefniadau yn cael eu rhoi ar brawf am 12 mis a'r eitem yn cael ei rhoi ar raglen Gwaith i'r Dyfodol y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd.

Mae'r ddogfen hon ar gael yn Saesneg. This document is available in English.

3.4 Os cytunir ar yr adroddiad hwn a'r camau gweithredu cysylltiedig, bod ymwybyddiaeth o'r gefnogaeth a'r fframwaith yn cael ei amlygu i'r Aelodau yn uniongyrchol a gan Arweinwyr y Grwpiau.

3.5 Bod pob Aelod newydd yn y dyfodol yn cael gwybodaeth am y fframwaith hwn fel rhan o'r rhaglen hyfforddiant a'r broses sefydlu.

4. Manylion yr adroddiad

4.1 Mae'r byd yn wahanol iawn i Aelodau heddiw. Mae'r dulliau hanesyddol o gefnogi Aelodau a'u gadael i ddelio â chamdriniaeth ar eu pen eu hunain a'r ymagwedd 'ymlaen â thi, mae'n rhan o'r swydd' bellach wedi dyddio. Mae marwolaeth Jo Cox a David Amiss yn ein hatgoffa i gymryd aflonyddwch a chamdriniaeth o ddifrif ac fel Cyngor ni fyddwn yn goddef ymddygiad penodol dros y trothwy.

4.2 Mae denu aelodau o bob cefndir yn un o bolisiau Llywodraeth Cymru i gael 'Cymru Decach' ac mae'r adroddiad hwn yn cyfrannu at hynny drwy roi cymaint o sicrwydd ag y gellid i unigolion sy'n ystyried gyrfa mewn gwleidyddiaeth, ond sy'n ofni bod yn darged i gamdriniaeth, fod gan y Cyngor fframwaith ymarferol ar waith os ydynt yn profi camdriniaeth neu fygythiad personol. Mae hyn yn bwysig iawn os ydym ni'n mynd i ddenu aelodaeth amrywiol.

4.3 Mae'r mesurau canlynol wedi'u rhoi ar waith neu'n cael eu hargymell:

- Penodi Un Pwynt Cyswllt o'r gweithlu presennol a fydd yn dilyn y fframwaith a nodir yn Atodlen 1. Yr hyn sy'n amlwg o'r trafodaethau ar sut y gallwn weithredu'r fframwaith hwn yw bod angen cael un unigolyn (neu dîm hysbys) i fod yn bwynt cyswllt canolog. Y meysydd amlwg sydd â'r sgiliau perthnasol yw Iechyd a Diogelwch Corfforaethol, AD, Gwarchod y Cyhoedd neu'r Gwasanaethau Democrataidd ond efallai bod gwasanaethau eraill sydd â phrofiad o weithio gydag Aelodau a sefyllfaoedd allanol cynhennus neu danllyd.
- Mae tudalen bwrpasol ar les Aelodau hefyd yn cael ei chreu ar y fewnrwyd. Bydd yn darparu adnoddau amrywiol i Aelodau ar sut i fod yn ddiogel ar-lein a sgrïptiau enghreifftiol i'w defnyddio gyda thrigolion.
- Mae'r tîm Diogelwch Cymunedol wedi cael gwybod am y fframwaith ac yn gweithio'n agosach gyda Heddlu Gogledd Cymru ar y maes hwn fel eu bod hwythau hefyd yn ymwybodol ein bod ni'n bwriadu cael Un Pwynt Cyswllt. Efallai bod cyfle i fanteisio ar wybodaeth neu hyfforddiant.

- Bydd Arweinwyr Grwpiau yn cael gwybodaeth am y fframwaith a'r dudalen newydd ar les Aelodau a bydd disgwyl iddynt rannu'r wybodaeth honno.

4.4 Mae Atodlen 1 yn cynnwys fframwaith syml a rhad a fydd yn cael ei defnyddio gan y Pwynt Cyswllt i gefnogi Aelodau gyda'u pryderon. Nid yw'r camau gweithredu yn gyfyngedig i'r rhai sydd wedi'u rhestru ac mae'n siŵr y bydd y rhain yn newid wrth i'r fframwaith gael ei roi ar brawf. Nid yw'r Pwynt Cyswllt yn disodli rôl yr Arweinydd Grŵp ac unrhyw blaid wleidyddol sy'n darparu cefnogaeth i'w Cynghorwyr. Nid yw Aelodau yn weithwyr gyda'r hawl, yn unol â'r gyfraith, i gael eu hamddiffyn rhag camdriniaeth ac aflonyddwch yn y gweithle; fodd bynnag mae'r Cyngor o'r farn na ddylai neb fod yn destun ymddygiad o'r fath ac fel sefydliad mawr fe ddylai gael fframwaith i alluogi pob Aelod i ymgymryd â busnes y Cyngor a'r Ward heb ofn ac i fyw eu bywydau pob dydd heb gyfyngiadau.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at Gynllun Corfforaethol 2022 i 2027: Y Sir Ddinbych a Garem?

Mae'r penderfyniad yn cyfrannu at Sir Ddinbych teg, diogel a mwy cyfartal a Chyngor lle mae Cynghorwyr yn teimlo'n ddiogel wrth ymgymryd â'u dyletswyddau fel Aelodau a Chyngor nad yw'n goddef camdriniaeth nac ymddygiad annerbyniol difrifol.

Mae gan yr adroddiad gyfraniad niwtral at darged y Cyngor i ddod yn sefydliad Ecolegol Gadarnhaol a Di-Garbon Net erbyn 2030. Mae rhagor o wybodaeth am y ddau nod yma ar gael yn Strategaeth ar Newid Hinsawdd a Newid Ecolegol y Cyngor.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Efallai y bydd rhywfaint o gostau er mwyn hyfforddi'r swyddog perthnasol i gefnogi Aelodau, ac rydym ni'n rhagweld y bydd effaith fach ar swydd ddyddiol y swyddog hwnnw wrth ddarparu cefnogaeth a chyfeirio Aelodau yn ôl yr angen, ac aseinio tasgau i eraill.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Les?

Dim angen asesu'r effaith ar les.

8. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Mae'n briodol fod gan y Cyngor fesurau ar waith i gefnogi Aelodau Etholedig sy'n dioddef bygythion. Mae'r costau sy'n gysylltiedig â'r adroddiad hwn wedi'u hariannu'n defnyddio cyllidebau presennol.

9. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Nid oes risgiau wrth sefydlu'r fframwaith hwn; mae mwy o risg i iechyd a diogelwch drwy beidio â rhoi rhyw fath o fenter ar waith.

10. Pŵer i wneud y penderfyniad

Pŵer Cymhwysedd Cyffredinol dan Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru).